

Referenslista över strukturella evidensbaserade interventioner i förskole/ skolmiljö gällande området bemötande och kommunikation (inkluderar myndigheters råd och riktlinjer samt även användbara policydokument utbildningsmaterial, kunskapssammanställningar, checklistor, med mera)

Evidensgrad:

Evidensgraden baseras här på en sammanvägning av teoretisk grund, insatsens påvisade effekt samt studiens kvalitet och precision. Följande definitioner har använts:

1. Stark teoretisk grund och stark bevisning (dvs. påvisad effekt och bra studiekvalitet* med tillräcklig precision)
2. Stark teoretisk grund men begränsad bevisning/beprövad erfarenhet
3. Svag teoretisk grund och bevisning

Typ av Insatser inom bemötande och kommunikation

1. Hur kan barn med allergier bemötas?
2. Hur kan allergier kommuniceras (personal, ledning, vårdnadshavare, barn, elever)?
3. Vem har ansvaret?

Underrubrik	Typ av insats	Referens (Källa)	Beskrivning av studie/rapport	Studien slutsats/huvudresultat	Evidens-grad ³	Kommentarer och bedömning
Kommunikation/bemötande	2	Socialstyrelsen (2013) Allergi i förskola och skola	Genomgång av miljön i förskola och skola På uppdrag av regering har socialstyrelsen gjort en kartläggning av vilka problem barn med överkänslighetsbesvär möter, fördelning av ansvar för dessa frågor mellan olika myndigheter och behov av mer information i frågan	Gällande kommunikation/bemötande: Det saknas rutiner för hur informationsspridning och kommunikation om överkänslighetsreaktioner skall gå till mellan skola, elevhälsa, vårdnadshavare och föräldrar Visar också på att skolor ofta gör individanpassningar som pekar ut och särskiljer barn. Unga allergiker påpekar detta som negativt	1	Ingen intervention men visar på bristerna Strukturella råd behövs
Bemötande	1	Journal of pediatric nursing 35 (2017) Doi: 10.1016/j.pedn.2017.02.005 Experience of Daily Life Among Adolescents With Asthma- A Struggle With Ambivalence Jonsson, M et al Sverige	Kvalitativ studie 10 djupintervjuer med ungdomar med astma Syfte att undersöka hur det är att leva med astma som ung	Fyra kategorier blev definierade: -Insikt och förståelse-Att astma inte var fokus i dagliga livet-Att bli sedd/erkänd-Påverkas av astmasymtom. Resultat: Ungdomarna hade en insikt och förståelse för sin astma men ville inte att den skulle vara i fokus i dagliga livet. De önskade att astman var känd för andra men inte att de skulle bli definierade med astman. De rapporterade att de hade många astmasymtom speciellt under träning men beskrev också en önskan att känna att de var friska och normala som sina kompisar. Visar på den ambivalens som ungdomar med astma känner, det vill både bejaka och behandla sina symtom men också vara som alla andra	2	Visar den förståelse och ödmjukhet skolan bör ha för ungdomarna med astma Viktig info till bl a idrottslärare
Bemötande	1	BMC Pediatrics (2018) 18:164. https://doi.org/10.1186/s12887-018-1135-6 "Parent perspectives on school food allergy policy"	Syftet var att undersöka föräldrarnas (289) åsikt till barn med födoämnesallergi för att bestämma/fastställa/avgöra om de policys som skolan redan har är effektiva och nyttan med dessa befintliga policys. Man ville öka	Flera av föräldrarna kände sig osäkra inför barnen födoämnesallergi. Majoriteten av föräldrarna ansåg att befintliga policys vid födoämnesallergi gjorde nytta. De flesta ansåg att ytterligare policys skulle implementeras samt möjligheten till adrenalininjektion, lunchmeny med allergiinformation, ingredientsförteckning på	1-2	Visar på osäkerhet hos föräldrar till barn med födoämnesallergi

		S. Shahzad Mustafa 1,2, Anne F .Russel 3, Olga Kagan 4, Lauren M. Kao 5, Diane V. Houdek 5, Bridget M. Smith 5,6, Julie Wang 7, Ruchi S. Gupta 5,8,9* USA	förståelsen i skolan och ha starkare rekommendationer för hanteringen av matallergi för att främja en säker inlärningsmiljö för alla barn. Metod; det skickades ut en elektronisk undersökning till föräldrarna.	matlådan, och utbildning i födoämnesallergi till studenterna. Det fanns dock vissa skillnader mellan privat och kommunal skola och geografiskt område		
Bemötande	1,2	Journal of pediatric nursing 50 (2019) e107-e 112, Sweden Living with a Severe Allergy: Lived Perspectives from Swedish Adolescents and their parents. Lagercrantz, B., Persson, Å., Jonsson, M., Kull, I.,	Syfte: Att beskriva upplevelser av att leva med en svår allergi från ungdomars och föräldrars perspektiv. Metod: En kvalitativ studie med intervjuer i sex fokusgrupper, två med ungdomar och fyra med föräldrar (10 ungdomar 10-16 år och 21 föräldrar). Den transkriberade datan analyserades med hjälp av systematisk textkondensation. Sökord: Allergy, school, pre school, management, children	Resultat: Fyra teman kom fram: 1.Att känna sig annorlunda (föräldrar och ungdomar). 2.Ansvaret (ungdomar och föräldrar). 3.Betydelsen av föräldrar (ungdomar). 4.Betydelsen av sjukvårdspersonalen/mottagningen (bara föräldrar). Ungdomarna förlitade sig på sina föräldrar men tog också ansvar för att hantera sin allergi. Föräldrarna uttryckte ett behov av att skydda sitt barn men var inte medvetna om det ansvar som deras barn faktiskt tog. Föräldrarna belyste vikten av relevant stöd från sjukvården/mottagningen.	2	Visar på den osäkerhet som ett barn med allergier kan känna
		Clinical & Experimental Allergy/ Volume 40, Issue 10 (2010), UK How do teenagers manage their food allergies? Monks, H., Gowland, M.H., MacKenzie, H., et.al.	Syfte: att försöka förstå de praktiska utmaningar som ungdomar med födoämnesallergi upplever. Metod: En kvalitativ studie med ungdomar i åldern 11-18 år med födoämnesallergi fick fylla ett frågeformulär angående deras allergi och fick också delta i en semi-strukturerad intervju med öppna frågor.	Resultat: Tre teman kom fram 1.Undvikande av allergen Majoriteten av ungdomarna var benägna att ta risker. Som att prova "may contain" då de tänkte att var ovanligt att det innehöll något allergen. 2.Vara förberedd på ev. reaktion/symtom Ungdomarna räknade inte med att få en reaktion. De flesta uttryckte dock att de skulle känna igen symtom på en allergisk reaktion och förstå hur de skulle använda Adrenalinpennan efter en del träning.	2	Visar på att ungdomar kan vara riskbenägna. Ej beredd att något kan hända. Bar ej sin adrenalinpenna Visar på att man vill vara som alla andra

				3.Behandling av reaktion Majoriteten av ungdomarna bar inte med sig sin Adrenalinpenna. Den tog för mycket plats. Det passade inte till den aktivitet de skulle vara med på. Vissa tyckte det var otäckt med nålar och var oroliga över att behöva ge sig själv. De ville gärna att andra skulle hjälp.		Kanske mer för sjukvården än skolan
Bemötande		Child and Parental Reports of Bullying in a Consecutive Sample of Children With Food Allergy Eyal Shemesh, MD,^{a,b} Rachel A. Annunziato, PhD,^{a,b} Michael A. Ambrose, BA,^a Noga L. Ravid, MD,^a Chloe Mullarkey, BSc,^a Melissa Rubes, MA,^{a,c} Kelley Chuang, MA,^a Mati Sicherer, MA,^d and Scott H. Sicherer, MD^b	Syfte: Undersöka i vilken utsträckning matallergi kopplas samman med händelser av mobbning och trakasserier Metod: Deltagare rekryteras under besök på allergiklinik, både föräldrar och barn som genomförde ett frågeformulär.	Studien visar att ca. 40 % av barnen blivit upplevt mobbning av något slag, och ca 30 % av dessa att det berört deras matallergi ex. genom hot kring livsmedel från klasskamrater. Ingen uppgift om		Visar på att mobbing finns hos barn med allergi
Bemötande		Enkät till unga Allergiker: Utanförskap och kränkande behandling kopplat till astma, allergi och annan överkänslighet	Unga Allergiker har genomfört en enkätstudie hos medlemmar för att inhämta erfarenheter av utanförskap och kränkande behandling kopplat till astma, allergi och annan överkänslighet	Enkäten visar bla att 80 % vid ett eller flera tillfällen upplevt utanförskap i form av att de blivit utan fika eller liknande i skolan, 34% uppger att de vid ett eller fler tillfällen blivit "testad" av sin allergi		Erfarenheter som kan vara till nytta vid framtagandet av insatser till EHP

Information och bemötande		Tillgängligskola.nu, Unga Allergiker och Svenska celiakiungdomsförbundet https://www.allergia.se/unga-allergiker-vill-laga-skolan/ http://xn--tillngligskola-4kb.nu/diagnoser/allergi/fodoamnesallergi/	Tidigare skolprojekt för att tillgängliggöra skolan för personer med astma, allergi, celiaki och annan överkänslighet	Samlad info om allergier, erfarenheter, checklistor och spel för att öka förståelsen och kunskapen för att tillgängliggöra skolan		
Bemötande		Jämställdhetsprojektet Astma och Allergiförbundet	Projekt för att synliggöra och problematisera föräldrars engagemang för barnets allergisjukdom. Bland genomfördes en SIFO undersökning. Syftet med undersökningen är att kartlägga vad för attityder, bemötande och upplevelser det finns bland respektive målgrupp när det gäller föräldraengagemang, jämställt föräldraskap och jämställt bemötande.	Resultatet i SIFO-undersökningen (jag har inte kvar sammanställningen tyvärr men vet att bemötandet från sjukvård var väldigt olika för mammor vs. pappor, kan vara en intressant aspekt även från skolans håll?!)		Aspekt vid insatser för bemötande
		Food Allergy Research & Education, https://www.foodallergy.org/life-with-food-allergies/food-allergy-101/facts-and-statistics	Organisationen FARE sammanställer information om allergi i punktform i form av information kring allergi, exempel på allergier men framför allt påverkan på livskvaliteten	Rapporten menar att en av tre barn med matallergi har upplevt mobbning, många undviker sociala aktiviteter som restaurangbesök och resor pga sina allergier eller sitt barns allergier, barn med matallergi är enligt rapporten i dubbelt så stor risk för att bli utsatt för mobbning.		

Information	1-2	Shaker MS, Schwartz J, Ferguson M. An update on the impact of food allergy on anxiety and quality of life. <i>Curr Opin Pediatr.</i> 2017;29:497-502.	En Reviewartikel. Syftet var att beskriva vilken påverkan födoämnesallergi har på livskvalité samt ge en uppdatering av nya rön inom födoämnesallergi och då speciellt jordnötsallergi. En expertpanel föreslog tillägg i riktlinjerna för att förebygga jordnötsallergi. Man utformade tre olika introduktioner för barn i olika risknivåer.	Sjukvården måste vara medveten om vilken börda födoämnesallergi är för barn och familjer. Födoämnesallergi kräver noggrant undvikande av allergener och är förenat med större kostnader för familjerna. Primärvården och specialistvården måste ha ett gemensamt ansvar/hantering av dessa barn. Strategier behöver upprättas för att förbättra livskvalitén för patienterna genom att undvika överdiagnostik och tillsammans med balanserad rådgivning informera om riskerna med matallergi. Om patienter är väldigt oroliga behöver de få professionell handledning. Tidig introduktion av jordnöt kan förebygga utveckling av jordnötsallergi.	2	Kanske mer för sjukvården, men visar på bördan vid fördoämnesallergi
Information Bemötande	1-2	Ravid NL, Annunziato RA, Ambrose MA, Chaung K, Mullarkey C, Sicherer SH, et al. Mental health and quality-of-life concerns related to the burden of food allergy. <i>Immunol Allergy Clin N Am</i> 2012;32:83-95.	En reviewartikel. Syftet var att undersöka effekterna på föräldrars och barnens livskvalité såväl som ångest, samtidigt som kunskapsbegränsningarna bedöms med hänsyn till de metoder som användes. De jämförde också föräldrarnas ångest med barnens, oro över matrelaterad mobbning, nödvändigheten av evidensbaserade insatser.	Artikeln ger förslag på hur man kan förbättra och minska ångest på vägen till en bättre mathantering. Livskvalité rapporterades men det finns skillnader mellan rapporterna vad gäller matallergins inverkan på ångest hos barn. Studierna var gjorda bland barn och familjer med hög utbildning och/eller hög inkomst. Dessa barn hade redan en specialistläkare. Resultat: Att utvärdera oro och ångest hos barn och använda åldersrelaterat formulär om livskvalité Att födoämnesprovokationer kan öka livskvalité genom att säkerställa toleransutveckling och introduktion av födoämne. Att förstå sin allergi och kunna hantera den. Att läkare borde fråga mer om mobbning i skolan vid läkarbesök. Att skolan utformar strategier för mobbning vid matallergi. Att man får professionell handledning vid stor oro och ångest.	2	Att förstå att allergier framkallar oro att skolan behöver ha strategier mot mobbing

Information	1-2	3. Gupta RS, Kim JS, Springston EE, Smith B, Pongracic J, Wang X, et al. Food allergy knowledge, beliefs, and beliefs in the United States. Ann Allergy Asthma Immunol. 2009;103:43-50.	En webbaserad studie i USA gällande allmänhetens kunskaper kring matallergier. Det är lite känt kring det. 2148 respondenter deltog. Enkäten behandlade kunskaper, attityder och åsikter om matallergi.	Resultat: Styrkor hittades inom området symtom/allvarlighetsgrad/triggerfaktorer/och risker i miljön vid matallergi. Tidigare kunskap inom matallergi gav signifikant högre resultat. Låg kunskap kring skillnaderna i matallergi och matintolerans. Respondenterna tenderade också att minimera stigma och motsatte sig specifika policys kring matallergi i skolor. Slutsats: Ökad kunskap hos allmänheten behövs, för att öka medvetenheten kring de utmaningar som matallergiker har. Att uppmuntra till standardiserade policys kring matallergi i skolan ökar säkerheten hos barnen. Dessa ansträngningar kan skydda matallergiker och anafylaxier kan undvikas.	2	Information behövs om allergier
Information	1-2	4. Herbert L, Shemesh E, Bender B. Clinical management of psychosocial concerns related to food allergy. J Allergy Clin Immunol Pract. 2016;4:205-13.	Rewiewartikel USA. 4-8 % av barnen i USA har matallergi. 40 % upplever allvarliga allergiska reaktioner. Familjerna undviker livsmedel som kan utlösa en anafylaxi. Studien beskriver vikten av insatser kring matallergi för att ta itu med psykosociala problem som föräldraskap, stress, ångest, oro över mobbning i skolan.	Resultat: En vägledning till sjukvården angående identifiering, behandling och psykosociala utmaningar gällande födoämnesallergi hos barn.	2	Information om allergier behövs

Information	1-2	5. Avery NJ, King RM, Knight S, Hourihane JOB. Assessment of quality of life in children with peanut allergy. <i>Pediatr Allergy Immunol.</i> 2003;14:378-382.	Jämförelsestudie mellan jordnötsallergiska barn och barn med diabetes. Alla deltagare fick en kamera under 24 för att registrera deras livskvalité genom att fotografera olika situationer.	Resultat: Sju kategorier formades via fotografierna. Mat, mathantering, omgivning, utanför hemmet, fysisk aktivitet, restaurangbesök, människor. Flest foton relaterades till mat och mathantering samt matrestriktioner i båda grupperna. Jordnötsallergiker kände sig hotade av faror i miljön, kände mer restriktioner och oro av att inte vara hemma. De kände sig dock säkrare när de hade adrenalinspruta med sig och var positiva till att äta ute på familjära restauranger. Deras oro kan ses som användbar i vissa situationer för att främja bättre rådgivning och akutplaner.	2	Vikten av information
Information	1-2	Flokstra-de Blok BM, Dubois AE, Vlieg-Boerstra BJ, Oude Elberink O, Raat H, DunnGalvin A, et al. Health-related quality of life of food allergic patients: comparison with the general population and other diseases. <i>Allergy</i> 2010;65:238-44.	Syfte: Att jämföra livskvalité mellan matallergiker och allmän befolkning med andra sjukdomar såsom astma, IBS, diabetes, reumatism. Metod: 79 barn, 74 tonåringar och 72 vuxna matallergiker jämfördes genom frågeformulär om livskvalité med allmän befolkning.	Matallergiska barn och tonåringar visade på mindre begränsningar i skolarbetet. Tonåringar och vuxna rapporterade mer värk, sämre hälsa, vitalitet samt begränsningar i sociala aktiviteter i jämförelse med allmän befolkning. Matallergiska patienter rapporterade sämre livskvalité än övriga patientkategorier. Slutsats: Livskvalité är påverkad hos matallergiska tonåringar och vuxna i jämförelse med de andra diagnoserna. Matallergiska barn visade minst påverkan på livskvalité	2	Allergi kan påverka dagliga livet främst hos tonåringar
Information	1-2	Ravid N, Annunziato R, Ambrose M, Chuang K, Mullarkey C, Sicherer SH, et al. Mental health and quality-of-life concerns related to the burden of food allergy.	En Reviewartikel Bakgrund: Födoämnesallergier ökar. Fler studier behövs för att utvärdera livskvalité vid matallergier hos barn.	Resultat: Baserat på vad författarna sammanställde i de undersökta artiklarna gavs följande rekommendationer. 1. Viktigt att utvärdera oro och ångest hos barn med matallergier och deras familjer. 2. Mer information och kunskap till patienten men det kan också öka oron vid matallergi.	2	Viktigt att ta allergier på allvar

		Psychiatr Clin North Am 2015;38:77-89.		Att ge information genom stödjande och lugnande sätt kan betoning ligga på att framgångsrik hantering av matallergi är möjlig och under de flesta omständigheter inte leder till funktionshinder. 3. Vid läkarbesök bör läkare fråga om mobbning. 4. Skolan har en viktig roll i hanteringen av matallergiska barn. Att se till barnens säkerhet och trygghet i matsituationer och förebygga mobbning och utanförskap. Läkare bör uppmana skolan att se till det matallergiska barnets specifika behov.		
		Daud LR, Garralda ME, David TJ. Psychosocial adjustment in preschool children with atopic eczema. Arch Dis Child 1993; 69: 670–6.	30 förskolebarn med svår atopiskt eksem jämfördes med 20 matchade kontroller.	23% av förskolebarnen med svår Atopisk Dermatitis hade en betydande ökning av beteendesymtom jämfört med 5% av de matchade kontrollerna. Patienter med eksem hade en signifikant ökning av beteendesymtom, 7/30 (23%) v 1/20 (5%); med betydande överskott av beroende/klängighet, 15/30 (50%) v 2/20 (10%); rädsla, 12/30 (40%) v 2/20 (10%); och sömnsvårigheter, 19/30 (63%) v 9/20 (45%)		Atopi påverkar betéende
Bemötande		Gustafsson D, Niclas Olofsson, Florence Andersson, Berit Lindberg, Jens Schollin. Effect of asthma in childhood on psychosocial problems in the family. J Psychosom Res. 2002 Dec;53(6):1071-5.	Alla barn i åldern 4–13 år (medelålder 9,8 år, S.D. 2,5) med diagnos av astma och på vår öppenvårdsklinik mellan januari och december 1996 ingick i studien.	De fann ett samband mellan astmans medicinska svårighetsgrad och omfattningen av de psykosociala problem som orsakas av sjukdomen.		Kan appliceras på förskola/skola
Bemötande		Gustafsson PA, Kjellman NI, Björkstén	Rollen av psykosociala faktorer i utvecklingen av allergi studerades	Slutsatsen är att psykosociala faktorer, såsom familjeinteraktion och ett stödjande socialt nätverk,		Kan appliceras på förskola skola

		B.Family interaction and a supportive social network as salutogenic factors in childhood atopic illness. <i>Pediatr Allergy Immunol.</i> 2002 Feb;13(1):51-7	prospektivt i 82 spädbarn med en familjehistoria av atopy. Familjen deltog i ett standardiserat familjetest när barnen var 18 månader gamla.	spelar en viktig roll under atopisk sjukdom i tidig barndom och att åtgärder som förbättrar familjeinteraktion och det sociala nätverket kan påverka sjukdomsförloppet positivt.		
Bemötande		Stensgaard, A., Bindslev-Jensen, C., Nielsen, D., Munch, M., & DunnGalvin, A. (2017). Quality of life in childhood, adolescence and adult food allergy: Patient and parent perspectives. <i>Clinical & Experimental Allergy</i> , 47(4), 530–539.	Åldersanpassade frågeformulär om matallergikvalitet (FAQLQ) slutfördes av 73 barn, 49 ungdomar och 29 vuxna med jordnöts-, hasselnöts- eller äggallergi	Matallergier påverkar den hälsorelaterade kvaliteten negativt (HRQL) i familjer som helhet, inklusive föräldrar och de drabbade barn		Öka förståelse för allergisjukdom